

Swoboda przepływu towarów i osób

Dr hab. Paweł Kuczma, prof. UZ

- Prawo instytucjonalne
- Prawo materialne (cz. III TfUE)
  - swobody europejskie
  - przestrzeń Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości
  - wspólne reguły w dziedzinie konkurencji, podatków i zbliżania ustawodawstw
  - polityki Unii Europejskiej

Swoboda przepływu towarów

- Jest związana z pojęciem i istotą unii celnej
- Dotyczy całej wymiany towarowej
- Zawiera w sobie zakaz nakładania ceł przywozowych i wywozowych i opłat o skutku równoważnym do ceł
- Obejmuje zakaz opodatkowania dyskryminacyjnego
- Obejmuje zakaz wprowadzania ograniczeń ilościowych
- Zakłada przyjęcie Wspólnej Taryfy Celnej

Unia Celna

- Oznacza stowarzyszenie co najmniej 2 państw, które znoszą wobec siebie cła i ograniczenia ilościowe oraz środki o podobnych skutkach i wprowadzają wobec państw trzecich wspólna taryfę zewnętrzną (celną)
- Realizacja Unii zakończyła się 1 lipca 1968 r.
- Bazowała na systemach prawnych: krajów Beneluksu, Niemiec, Francji i Włoch

Obszar celny

- Nie jest tożsamy i równoznaczny z terytorium poszczególnych państw UE
- Obszar terytorialny Monako jest uważany za część obszaru celnego UE
- Niektóre części terytoriów państw UE nie są objęte obszarem celnym, np. Grenlandia, Wyspy Owcze, Ceuta, Melillia
- Unia celna dotyczy niektórych państw, które nie są członkami UE - Turcji, Andory i San Marino

Wspólna Taryfa Celna

Jest skutkiem wprowadzenia Unii Celnej na obszarze Wspólnot Europejskich, obowiązuje we wszystkich państwach członkowskich i ustala identyczne bariery celne na zewnętrznych granicach państw członkowskich stanowiących granicę celną UE. Dzięki Wspólnej Taryfie Celnej cła na towary przywożone z państw trzecich do wszystkich państw członkowskich oraz nomenklatura celna są jednolite. Żadne państwo członkowskie nie może samodzielnie dokonywać zmian w taryfie celnej. Wyłącznie kompetencję w tym zakresie posiada Wspólnota. Wspólna Taryfa Celna zawiera dwa rodzaje stawek celnych: stawki autonomiczne, które są ustalane przez Wspólnotę jednostronnie oraz stawki konwencyjne, ustalane w wyniku porozumień (konwencji) wielostronnych.

Oznacza pobieranie jednakowych stawek cła na towary wwożone na obszar wspólnotowy, niezależnie od państwa, na granicy którego transakcja się odbywa. Dochody wynikające ze stosowania WTC są odprowadzane do budżetu unijnego – 75% (ich część przekazywana jest jednak państwom członkowskim na potrzeby pokrycia kosztów funkcjonowania ich służb celnych – 25%).

Nomenklatura scalona - kody z 8 cyfr

Stawki celne

Wiążąca informacja taryfowa

Towar

- Pojęcie to nie jest tożsame z pojęciem „rzeczy”
- Są to wszelkie przedmioty mające wartość materialną, które mogą być przedmiotem transakcji handlowych
- Towary unijne to:
  - Całkowicie uzyskane na obszarze celnym UE
  - Przywiezione z terytoriów państw trzecich, które uzyskały dopuszczenie do obrotu na terenie UE
  - Wyprodukowane w UE z towarów pochodzących spoza Unii albo z towarów stanowiących „mieszankę” towarów unijnych i nieunijnych, lecz wprowadzonych do obrotu

Opłaty o skutku równoważnym do ceł

- Są nakładane jednostronnie przez państwo członkowskie UE wobec towarów przywożonych do innego państwa członkowskiego
- Są nakładane w momencie przywozu na obszar UE lub później, po dopuszczeniu towaru do obrotu
- Nazwa jest bez znaczenia
- Dotyczą towarów przywożonych z innych państw członkowskich UE
- Wywołują skutek w postaci wzrostu ceny
- Wywołują taki skutek jak cła
- Przykład: opłata za badanie towaru, za testy i badania weterynaryjne, opłaty administracyjne za odprawę graniczną, podatki, opłaty statystyczne opłaty z tytułu przechowania w składzie celnym

Zakaz wprowadzania ograniczeń ilościowych i środków o skutku równoważnym do ograniczeń ilościowych

- Formuła Dassonville
- Formuła Cassis de Dijon (zasada wzajemnego uznawania standardów)
- Formuła Keck

Dopuszczalne ograniczenia swobody przepływu towarów

- Derogacje – traktatowe zezwolenie na odmienne od prawa europejskiego postanowienia prawa krajowego w ściśle określonych okolicznościach i na warunkach przewidzianych w traktatach
- Art. 36 TfUE
- Stosuje się je przy zachowaniu zasady proporcjonalności

Dopuszczalne ograniczenia swobody przeptywu towarów

- Ochrona moralności publicznej
- Ochrona porządku publicznego
- Klauzula bezpieczeństwa publicznego
- Ochrona zdrowia publicznego
- Ochrona dóbr kultury o wartości artystycznej, historycznej i archeologicznej
- Ochrona własności przemysłowej i handlowej

Swoboda przepływu osób

- Jest podstawowym prawem przysługującym głównie obywatelom UE
- Dotyczy: swobody przekraczania granic, poruszania się i pobytu na terenie państw UE, zakazu dyskryminacji ze względu na obywatelstwo w stosunkach pracowniczych, przemieszczanie się, pobyt i podjęcie pracy w wybranym państwie członkowskim

Pracownik migrujący

- Osoba posiadająca obywatelstwo UE, czyli państwa członkowskiego Unii
- Świadczenie pracy podporządkowanej na rzecz innego podmiotu w zamian za wynagrodzenie
- Zalicza się tu także: usługobiorców, piłkarzy zawodowych, członków wspólnot wyznaniowych, stażystów
- Osoby, które były pracownikami migrującymi, ale utraciły pracę lub podjęły naukę w celu dokończenia w związku z wykonywaną wcześniej pracą
- Emeryci lub renciści
- Studenci (dzieci pracownika migrującego, byli pracownicy migrujący, „zwykli” studenci)
- Członkowie rodziny pracownika (środki na utrzymanie oraz opłacanie ubezpieczenia zdrowotnego)

Zakaz ograniczeń swobody migracji ze względu na obywatelstwo

- Obowiązek traktowania na równi z obywatelami kraju przybycia
- Adresatem obowiązku są pracodawcy i organy administracji publicznej
- Zakaz obejmuje dyskryminację bezpośrednią oraz pośrednią

Sytuacja rodzin pracowników migrujących

- Członek rodziny to:
  - współmałżonek,
  - partner, z którym obywatel UE zawarł zarejestrowany związek partnerski,
  - bezpośredni zstępni, którzy nie ukończyli 21. roku życia lub pozostają na utrzymaniu pracownika,
  - bezpośrednich wstępnych pozostających na utrzymaniu pracownika

Uprawnienia osób migrujących

1. Prawo do swobodnego przemieszczania się w celu uzyskania zatrudnienia
2. Prawo pobytu:
  - a) Przez okres poniżej 3 miesięcy,
  - b) Przez okres powyżej 3 miesięcy (konieczność spełnienia dodatkowych warunków, np. meldunku)
  - c) Prawo stałego pobytu – przysługuje obywatelom, którzy legalnie zamieszkują w państwie przyjmującym przez nieprzerwany okres 5 lat; prawo to wygasa po 2 latach nieobecności)
3. Prawo do ubiegania się o oferowane miejsce pracy.
4. Nakaz równego traktowania pracowników własnych i migrujących w zakresie warunków pracy
5. Równość przywilejów socjalnych i podatkowych.
6. Prawo wzajemnego uznawania kwalifikacji.

Ograniczenia swobody przemieszczania się pracowników

- Swoboda ta nie jest bezwarunkowa
- Podlega ograniczeniom ze względu na ochronę porządku, bezpieczeństwa i zdrowia publicznego
- Sankcją może być nawet deportacja (rozwiązanie o charakterze wyjątkowym)
- Niezgodne z prawem UE jest dożywotnie wydalenie z terytorium danego państwa
- Możliwość odwołania się na drodze sądowej lub administracyjnej

Prawa członków rodziny pracownika migrującego

- Prawo wjazdu i pobytu w państwie przyjmującym
- Podjęcie zatrudnienia lub pracy na własny rachunek
- Zakaz dyskryminacji ze względu na obywatelstwo
- Prawo opuszczenia kraju pochodzenia i wjazdu na terytorium innego państwa członkowskiego
- Prawa w zakresie zabezpieczenia społecznego i pomocy zdrowotnej (rodzinne, w razie choroby i macierzyństwa, w razie inwalidztwa, starości, śmierci i żywiciela rodziny, zasiłki pogrzebowe, zasiłek na wypadek bezrobocia)

Ograniczenia dostępu do zatrudnienia w administracji publicznej

- Posiadanie obywatelstwa krajowego jako warunek zatrudnienia w administracji publicznej
  - A) bezpośredni lub pośredni udział w sprawowaniu władzy,
  - B) ochrona ogólnych interesów państwa lub władz publicznych
- Wyłączenie może dotyczyć dostępu do awansowania